

МАЙСТЕР-КЛАС ЯК ОДНА ІЗ СУЧАСНИХ ФОРМ ВИКЛАДАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПАТОЛОГІЇ ЛІКАРЯМ РІЗНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Проф. С. І. Ткач, проф. О. М. Карабан, канд. мед. наук І. Г. Боровик

Харківська медична академія післядипломної освіти

У статті висвітлені особливості проведення майстер-класу як форми навчання лікарів із професійної патології. Мета — з'ясувати можливість використання майстер-класу для опанування лікарями різних спеціальностей питань щодо профілактичних медичних оглядів, оформлення документації працюючих при підозрі в них професійних захворювань.

Матеріали і методи: документи за підсумками профілактичних медичних оглядів (картки амбулаторних хворих; картки працівників, які підлягають періодичним (попереднім) медичним оглядам); методичні розробки занять та навчальні посібники кафедри з професійної патології; нормативні документи, якими регламентується медичне обстеження працюючих у шкідливих та небезпечних умовах.

У формі майстер-класу проведена експертна оцінка документів за підсумками медичних оглядів працівників певних категорій. Під час підготовчо-організаційного етапу лікарі перевіряють правильність оформлення документів за результатами медичних оглядів. На другому, основному етапі, викладач демонструє приклади правильного оформлення цих документів та найбільш поширені помилки, яких припускаються лікарі під час медичних оглядів працівників. Викладач висвітлює лікарям основні положення нормативних документів, якими регламентується надання лікувально-профілактичної допомоги працюючим у шкідливих та небезпечних умовах. На етапі моніторингу лікарі повторно перевіряють документи, які вони вже аналізували на першому етапі майстер-класу.

Установлено, що майстер-клас дає змогу підвищити рівень знань лікарів різних спеціальностей із професійної патології, отримати пропозиції щодо покращення медико-санітарної допомоги працюючим у шкідливих умовах.

Ключові слова: майстер-клас, професійна патологія, лікарі-слухачі, профілактичні медичні огляди.

Реформування охорони здоров'я в Україні зумовлює нові вимоги щодо підготовки лікарів-профпатологів та лікарів різних спеціальностей, які беруть участь у роботі комісій із проведення профілактичних медичних оглядів.

Якість підвищення кваліфікації лікарів залежить від професійного рівня викладачів, ефективності організації навчального процесу, впровадження інтерактивного або симуляційного навчання, застосування інноваційних та інших сучасних методів у викладанні дисциплін [1, 2, 3, 4]. Суть будь-якого виду навчання полягає в тому, щоб залучити кожного лікаря-слухача до процесу пізнання [5, 6]. При цьому використовуються різні сучасні форми навчання — інтерактивні, ділові та рольові ігри, групові дискусії, семінари-екскурсії, дебати, круглі столи,

клініко-реферативні конференції, майстер-класи тощо [1, 2, 7, 8].

Кафедра гігієни, епідеміології та професійних хвороб Харківської медичної академії післядипломної освіти протягом багатьох років здійснює підготовку лікарів різних спеціальностей щодо проведення профілактичних медичних оглядів (ПМО) робітників шкідливих професій. У своїй освітній діяльності щодо забезпечення професійної компетентності лікарів комісій із проведення ПМО викладачі кафедри поєднують класичні та інноваційні форми навчання. В останні роки все частіше проводяться майстер-класи з нагальних питань професійної патології. Технологія проведення майстер-класу передбачає такі основні елементи, як індукція, самоконструкція, соціалізація, афішування, розрив та рефлексія [5].

Мета роботи — визначити можливість використання майстер-класу для успішного засвоєння лікарями комісій із профілактичних медичних оглядів особливостей оформлення документів працюючих із підозрою щодо професійних захворювань.

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ

У формі майстер-класу проведена експертна оцінка медичних документів за підсумками медичних оглядів працівників певних категорій, у тому числі робітників із підозрою щодо професійних захворювань. При цьому використовувалися медичні документи за підсумками ПМО у закладах охорони здоров'я різних областей України: картки амбулаторних хворих; картки працівників, які підлягають періодичним (попереднім) медичним оглядам; документи згідно з додатком 14 Постанови Кабінету Міністрів України № 1232 від 30 листопада 2011 року; а також методичні розробки занять із професійної патології щодо ПМО; нормативні документи, якими регламентується проведення ПМО; розроблені викладачами кафедри посібники для лікарів тощо.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Нині в ПМО беруть участь лікарі різних спеціальностей (терапевти, профпатологи, невропатологи, отоларингологи, офтальмологи, хірурги та ін.). Задля мотивування лікарів щодо підвищення їхнього професійного рівня з питань професійної патології важливого значення набуває використання сучасних форм навчання. Серед них важливу роль відіграють майстер-класи, які дають змогу шляхом послідовних дій відпрацювати вміння та навички з основних розділів програми навчання щодо професійної патології.

Так, майстер-клас, присвячений оформленню медичної документації під час ПМО, проводиться в три етапи.

Протягом першого етапу вирішуються завдання підготовчо-організаційного характеру: лікарі письмово проводять аналіз коректності оформлення карток працівників (КП), які підлягають періодичним (попереднім) медичним оглядам; карток амбулаторних хворих, а також виписок із карток амбулаторних хворих (ВКАХ). При цьому лікарям пропонують провести аналіз деяких документів (КП та ВКАХ) щодо правильності їхнього оформлення.

На другому етапі (основному) викладач демонструє приклади якісного оформлення КП, карток амбулаторних хворих та ВКАХ, звертає увагу лікарів на найпоширеніші помилки й наводить відповідні приклади із реальної практики закладів охорони здоров'я. На цьому етапі викладач знайомить лікарів із чинними нормативно-правовими актами та документами з питань організації лікувально-профілактичної допомоги працюючим у шкідливих та небезпечних умовах виробництва. При цьому використовуються видані викладачами кафедри навчально-методичні посібники для самостійного підвищення кваліфікації слухачів. Лікарям пропонується такий варіант групування зазначених документів:

- охорона здоров'я і праці працюючих;
- організація та проведення профілактичних медичних оглядів;
- документи щодо встановлення діагнозу професійного захворювання;
- установа ступеня стійкої втрати професійної працездатності;
- стандарти та протоколи надання медичної допомоги хворим із професійними захворюваннями.

Викладач акцентує увагу лікарів різних спеціальностей щодо медичного огляду працівників за фахом згідно з наказом МОЗ України від 21.05.2007 № 246 «Про затвердження Порядку проведення медичних оглядів працівників певних категорій». Обов'язково викладач висвітлює зміст Постанови Кабінету Міністрів України (КМУ) від 08.11.2000 № 1662 «Про затвердження Переліку професійних захворювань» та додатка 14 Постанови КМУ від 30.11.2011 № 1232 «Деякі питання розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві». Саме в додатку 14 «Процедура встановлення зв'язку захворювання з умовами праці» Постанови № 1232 наведено перелік документів, необхідних для прийняття рішення про зв'язок хвороби з умовами праці робітника.

Цей перелік включає направлення хворого на комісію з медичним висновком лікаря-профпатолога, копію трудової книжки, виписки з амбулаторної картки та історії хвороби, санітарно-гігієнічну характеристику або інформаційну довідку про умови праці, акт за формою Н-1 (у разі гострого професійного отруєння або захворювання).

Викладач докладно висвітлює зміст кожного із зазначених документів, особливості його оформлення, акцентуючи увагу слухачів на типових помилках лікарів. Значна увага приділяється оформленню КП та ВКАХ. При цьому акцентується увага слухачів на необхідності обов'язкового врахування стажу роботи робітника не лише в теперішній професії, а і в минулому.

На третьому етапі (моніторингу) викладач організовує обмін думками з лікарями та повторно пропонує їм письмово оцінити коректність оформлення КП та ВКАХ, які вони вже аналізували на першому етапі майстер-класу. Після отримання результатів та дискусії викладач підсумовує результати заняття, здійснює корекцію результатів роботи лікарів.

Під час обговорення результатів роботи лікарів особлива увага слухачів приділяється помилкам щодо оформлення КП, ВКАХ та інших документів, пропонуються шляхи попередження чи усунення недоліків. При цьому лікарі, керуючись досвідом роботи щодо ПМО, висловлюють свою власну

думку стосовно покращення організації проведення профілактичних медичних оглядів.

ВИСНОВКИ

1. Заняття з професійної патології у формі майстер-класу дають змогу здійснювати індивідуальний підхід щодо післядипломної підготовки лікарів різних спеціальностей за зазначеним фахом.

2. Активна участь слухачів у проведенні майстер-класу сприяє опануванню лікарями різних спеціальностей чинних вимог щодо оформлення медичної документації робітників із підозрою на професійні захворювання.

3. Ефективність майстер-класу як форми навчання полягає в узагальненні рекомендацій із поліпшення організаційних заходів щодо проведення ПМО, а також в отриманні й обговоренні пропозицій стосовно удосконалення нормативних документів, якими регламентуються медичні огляди робітників певних категорій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дидактичні технології викладання питань репродуктивного здоров'я : навч.-метод. посіб. для викладачів / Ю. В. Вороненко, А. І. Бойко, Н. Г. Гойда та ін. Київ : Книга-плюс. 2011. 192 с.
2. Ділова (рольова) гра як сучасна форма семінарського заняття в системі післядипломної підготовки лікарів за фахом «лікувальна фізкультура та спортивна медицина» / В. О. Малахов, Г. М. Кошелева, К. А. Голодько та ін. // Проблеми безперервної медичної освіти та науки. 2016. № 4. С. 16–22.
3. Інновації в підвищенні кваліфікації лікарів стоматологічних спеціальностей / В. Ф. Куцевляк, В. В. Грищенко, І. В. Цыганова и др. // Проблеми безперервної медичної освіти та науки. 2018. № 2. С. 19–22.
4. Касьянова О. М., Бодня К. І. Симуляційне навчання в післядипломній медичній освіті: теоретичний і практичний аспекти // Проблеми безперервної медичної освіти та науки. 2017. № 1. С. 10–15.
5. Майстер-клас як інноваційний метод у викладанні гігієни харчування / Т. М. Попова, Л. В. Тимошенко, О. М. Карабан та ін. // Проблеми безперервної медичної освіти та науки. 2018. № 3. С. 21–25.
6. Павлій В. В. Досвід застосування інтерактивних методів для оптимізації навчального процесу іноземних клінічних ординаторів // Проблеми безперервної медичної освіти та науки. 2018. № 1. С. 17–20.
7. Современный подход к образованию врачей: концепция непрерывного медицинского образования и непрерывного профессионального развития / Е. Н. Клигуненко, О. В. Кравец, Ю. А. Площенко и др. // Новости медицины и фармации. 2018. № 13 (668). С. 19.
8. Форми навчання у сучасних вищих медичних школах / А. А. Капустянська, Н. В. Моїсєєва, А. В. Вахненко та ін. // Світ медицини та біології. 2017. № 3 (61). С. 198–201. URI: <http://elib.umsa.edu.ua/jspui/handle/umsa/3634>.

МАСТЕР-КЛАСС КАК ОДНА ИЗ СОВРЕМЕННЫХ ФОРМ ПРЕПОДАВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПАТОЛОГИИ ВРАЧАМ РАЗНЫХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ

Проф. С. И. Ткач, проф. О. М. Карабан, канд. мед. наук И. Г. Боровик

В статье освещены особенности проведения мастер-класса как формы обучения врачей вопросам профессиональной патологии. Цель работы — выяснить возможность использования мастер-класса для овладения врачами разных специальностей вопросами проведения профилактических медицинских осмотров, оформления документов работающих при подозрении у них профессиональных заболеваний.

Материалы и методы: документы по итогам профилактических медицинских осмотров (карты амбулаторных больных; карточки работников, подлежащих периодическим (предварительным) медицинским осмотрам); методические разработки занятий и учебные пособия кафедры по профессиональной патологии; нормативные документы, регламентирующие медицинское обследование работающих во вредных и опасных условиях.

В форме мастер-класса проведена экспертная оценка документов по итогам медицинских осмотров работников определенных категорий. Во время подготовительно-организационного этапа врачи проверяют правильность оформления документов по результатам медицинских осмотров. На втором, основном этапе, преподаватель демонстрирует примеры правильного оформления этих документов и наиболее распространенные ошибки, допускаемые врачами во время медицинских осмотров работников. Преподаватель освещает основные положения нормативных документов, которыми регламентируется предоставление лечебно-профилактической помощи работающим во вредных и опасных условиях. На этапе мониторинга врачи повторно проверяют документы, которые они уже анализировали на первом этапе мастер-класса.

Установлено, что мастер-класс позволяет повысить уровень знаний врачей разных специальностей по профессиональной патологии, получить предложения по улучшению медико-санитарной помощи работающим во вредных условиях.

Ключевые слова: мастер-класс, профессиональная патология, врачи-слушатели, профилактические медицинские осмотры.